

Toutain

Asp

Leuciscus aspius (Aspius aspius)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

EU:n lajikoodi: 1130

Luontodirektiivin laji (liitteet II (var.) ja V)

BOR suojelutaso suotuisa, paraneva

Luonnehdinta

Toutain on nopeakasvuinen, suureksi kasvava särkikala, jolla on melko pienet silmät, suhteellisen suuri suu ja jykävät leuat. Alaleuka on hieman yläleukaa pidempi. Toutain on väritykseltään hopeakylkinen ja tummaselkäinen. Pyrstö on syvälovinen ja siniharmaa, vatsapuolen evät ovat punertavan ruskeat. Toutain voi elää yli 20-vuotiaaksi ja saavuttaa enimmillään 7 kg painon Suomen oloissa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Toutain on elänyt Suomessa alun perin pääasiassa vain Kokemäenjoen ja Kymijoen vesistöalueilla. Istutukset ovat muuttaneet toutaimen levinneisyyttä voimakkaasti. Nykyään sitä tavataan lukuisissa vesistöissä aina Vaasan korkeudelle saakka. Toutain elää suurissa järvissä ja joissa, sekä murtovedessä jokisuiden lähetyvillä. Se viihtyy virtapaikoissa ja erityisesti kesäisin vesien pintakerroksissa. Keväinen kutuvaellus voi olla useiden kilometrien mittainen, tällöin aikuiset toutaimet vaeltavat kutupaikoille kivipohjaisiin koskiin ja virtoihin.

Nykytila ja uhkatekijät

Toutain on vaateliias kutupaikkojensa suhteen. Vesirakentamisesta ja säännöstelystä johtuva kutupaikkojen likaantuminen ja tuhoutuminen aiheuttivat aiemmin lajin taantumaa. Voimalaitospadot rajoittavat kutuvaellusta. Lajin viljely on kuitenkin ollut menestyksekkästä 1980-luvulta lähtien, ja toutaimia onkin voitu istuttaa lajin entisille elinalueille ja kymmeniin uusiin paikkoihin. Lajin säilyminen ei ole enää pelkästään Kokemäenjoen vesistön alkuperäiskantojen varassa, sillä lajilla on luontaista lisääntymistä ainakin kahdella muulla vesistöalueella. Toutain on nykyään suosittu urheilu- kalastuksen kohde, mutta enemmän sitä saadaan kuitenkin verkoilla.

Hoitosuositukset

Kutupaikkojen säilyttäminen toutaimelle sopivana on edelleen keskeinen toutainkannan turvaamistoimi. Toutaimen hoidosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö ja sen alainen kalataloushallinto.

Lähteet

Koli, L. 1990. Suomen kalat. WSOY, Porvoo. 357 s.

Luonnonvarakeskus 2016. Kala-atlas – tietoa kalalajeista. Toutain *Aspius aspius*. [Kalahavainnot.fi - lajitieto \(luke.fi\)](https://www.kalahavainnot.fi/lajitieto/luke.fi) [viitattu 2.3.2021]

Ympäristöhallinto 2019. Suomen raportti EU:lle luontodirektiivin toimeenpanosta lajeittain ja luontotyypeittäin 2013–2018. [Viitattu 2019.] https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Luonto_ja_lintudirektiivin_lajit/Luontodirektiivin_lajiraportit/Raportointi_20132018

Kuva: Jussi Pennanen